

دو فصلنامه علمی کاشان‌شناسی، بهار و تابستان ۱۴۰۱
دوره ۱۵، شماره ۱ (پیاپی ۲۸)، صفحات: ۱۳۱-۱۵۴
مقاله علمی ترویجی

بررسی وضعیت و شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش به وندالیسم در مناطق روستایی ابوزیدآباد

صدیقه کیانی سلمی*

محسن شاطریان**

چکیده

بی‌هنجاری و کج‌رفتاری به‌عنوان مفهومی اساسی مطرح است که نظریات متعددی در خصوص آن ارائه شده است. هدف از پژوهش حاضر بررسی وضعیت و شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش به وندالیسم در روستاهای منظومه ابوزیدآباد است. پژوهش از نوع کاربردی و روش به‌کاررفته در این تحقیق پیمایشی است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۰۰ نفر برآورد شد. ابزار گردآوری اطلاعات پژوهش، پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای با ۶ شاخص و ۴۶ گویه است. داده‌های حاصل با استفاده از نرم‌افزار spss و آزمون‌های آماری تی زوجی، Eta، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون مورد تحلیل قرار گرفت. با توجه به اطلاعات به‌دست‌آمده و بررسی مفاهیم و عوامل مؤثر بر وندالیسم ارتباط بین جنسیت و وندالیسم تأیید می‌گردد. در آزمون فرضیه رابطه سن و وندالیسم از آزمون پیرسون استفاده شد و ارتباط بین سن و وندالیسم نیز مورد تأیید قرار گرفت. در آزمون فرضیه رابطه بین احساس تعلق به روستا و وندالیسم، یافته‌ها حاکی از وجود ارتباط معنادار احساس تعلق به روستا و وندالیسم است. نتیجه آنکه اکثر روستاییان به روستای خود تعصب و علاقه دارند و این امر موجب می‌شود که آن‌ها کمتر به رفتارهای وندالیسمی دست بزنند و در نتیجه خرابکاری کاهش می‌یابد. نتایج حاصل از آماره پیرسون در آزمون فرضیه رابطه بین انعطاف‌پذیری و وندالیسم، مؤید فرضیه تحقیق است. در آزمون فرضیه رابطه بین تحصیلات و وندالیسم، سطح معناداری بیش از ۰/۰۵ مؤید رد فرض تحقیق مبنی بر وجود نداشتن ارتباط معنادار بین وندالیسم و تحصیلات است.

کلیدواژه‌ها: ابوزیدآباد، بزهکاری، بی‌هنجاری، مناطق روستایی، وندالیسم.

بررسی وضعیت
و شناسایی عوامل
مؤثر بر گرایش به
وندالیسم در مناطق...

* دانشیار، گروه جغرافیا و گردشگری، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران (نویسنده مسئول) / s.kiani@kashanu.ac.ir

** استاد، گروه جغرافیا و گردشگری، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران / shaterian@kashanu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۴/۲۰

۱. مقدمه

وندالیسم مشتق از واژه وندال (Gadekar and et al., 2013: 64)، نام قومی از اقوام ژرمن-اسلاو است که طی قرن پنجم میلادی در سرزمین‌های واقع در بین دو رودخانه در ویستول زندگی می‌کرده‌اند. ایشان قومی جنگجو، خون‌خوار و مهاجم بودند که مدام به تخریب و تاراج مناطق و آبادی‌های متصرفه خویش می‌پرداختند. روحیه ویرانگرانه این قوم موجب شد که در مباحث آسیب‌شناسی رفتارهای بزهکارانه‌ای که به‌منظور تخریب آگاهانه اموال، اشیا و متعلقات عمومی و نیز تخریب و نابودی آثار هنری و دشمنی با علم و صنعت و آثار تمدن صورت می‌گیرد، به‌گونه‌ای به وندالیسم نسبت داده شود (تاج‌الدینی، ۱۳۹۷: ۸۲). امروزه در گوشه‌کنار سکونتگاه‌های انسانی، شیشه‌های شکسته، دیوارهای مخدوش، خطوط درهم‌وبرهم، تلفن‌های همگانی بدون گوشی و ده‌ها نمونه دیگر دیده می‌شود. این رخدادها در شرایطی روی می‌دهند که همبستگی فرد و جامعه از میان برود و فرد نتواند به‌کمک سازوکارها و ابزارهایی که جامعه در اختیارش قرار می‌دهد، به اهدافش دست یابد (شمسیه، ۱۳۸۱: ۱۸). وندالیسم در متون جامعه‌شناسی، به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه است که موجب تمایل به تخریب آگاهانه و ارادی اموال، تأسیسات و متعلقات عمومی است (McCorry, 2008: 25). این افراد به‌عمد به اموال عمومی یا اموالی که متعلق به دیگران است آسیب می‌رسانند و هرچیز زیبا را نابود می‌کنند (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۰۲). می‌توان بیان کرد وندالیسم به‌صورت یک مشکل اجتماعی حاد مطرح است که نه‌تنها سلامتی و امنیت جامعه را به مخاطره می‌اندازد، بلکه هزینه‌های مالی گزافی بر تحمیل مالیات‌دهندگان می‌کند. برخلاف بسیاری از جرائم و انحرافات، آثار وندالیسم مشهود و هویدا است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۹: ۱۴). بر اساس گزارش‌های ارائه‌شده و آمارهای مربوط به موضوعات وندالیسم که از جمله آسیب‌های اجتماعی محسوب می‌شوند در برخی کشورها نظیر ایالات متحده، کانادا، آلمان غربی، روسیه، سوئد، انگلستان، هلند، فرانسه، آلمان و استرالیا، تخریب اموال عمومی و برخی از متعلقات اشخاص حقیقی و حقوقی و موارد عدیده دیگر از رایج‌ترین صور رفتار بزهکارانه و وندالیستی در جامعه مدرن است. از دید جامعه‌شناسان انحرافات و آسیب‌شناسی اجتماعی، تمایل به تخریب در وندال‌ها، آگاهانه و ارادی صورت می‌پذیرد. عده‌ای نیز نگاهی مثبت به تعدادی از رفتارهای وندالیسم دارند و چنین عملی را معادل نوعی اعتراض و شکلی از آزادی بیان در نظر می‌گیرند (Armstrong, 2002: 1).

آسیب‌های اجتماعی پدیده‌ای تاریخی و جهانی است، زیرا انسان‌ها در فرازونشیب‌های

تاریخی همیشه از دردها و آسیب‌های اجتماعی بسیار رنج برده و همواره در جست‌وجوی یافتن علل و انگیزه‌های آن بوده‌اند تا راه‌ها و شیوه‌هایی برای رهایی از آن‌ها بیابند (سجاسی قیداری و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۰). بنابراین عموماً زندگی در این شبکه پیچیده اجتماعی موجب می‌شود مردم سلوک و آداب زندگی جمعی را فراگیرند و به تبعیت از هنجارهای پذیرفته‌شده‌ای رفتار نمایند. اما برخی این قواعد را رعایت نمی‌کنند و از آن سرپیچی می‌کنند. این افراد نظم حاکم بر زندگی اجتماعی را دچار اغتشاش می‌کنند و به‌نوعی منجر به آشفتگی اجتماعی می‌شوند (Lee, 2013: 1075). در دنیای امروز روابط انسان‌ها در معرض تغییر و تحول و پیچیده‌تر شدن دائم و مستمر قرار دارد. تمدن ماشینی امروز که به‌دنبال خود تغییر زندگی ساده قدیمی و تبدیل آن به یک زندگی پرتجمل و پیچیده، تغییر زندگی ساده و مبتنی بر روابط عاطفی و همدلی به یک زندگی مبتنی بر روابط رسمی و بی‌روح همراه با فردگرایی مفرط، رقابت سرسختانه و عقل‌گرایی، درآمیختگی سنت‌های کهنه و نو، تضعیف انسجام و همبستگی اجتماعی، شکست‌ها و عقده‌های روانی پنهانی و امیال سرکوب‌شده و آرزوهای ناکام‌مانده و تشدید احساسات درماندگی، سرخوردگی، ناتوانی و اجحاف را به ارمغان آورده، پیامد دیگری نیز داشته و آن عصیان روزافزون انسان‌ها به‌خصوص نسل جوان در برابر واقعیات اجتماعی و نیروهای سرکوبگر بیرونی است. به‌ویژه سرپیچی و نافرمانی از قواعد و سنجه‌های حاکم بر روابط اجتماعی و طغیان علیه نظم دستوری جامعه و واکنش به محرک‌های بیرونی در فرم عکس‌العمل‌های منفی، یکی از مهم‌ترین و شاخص‌ترین واکنش‌های رفتاری برخی از گروه‌ها و افراد در جامعه امروز است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۹: ۱۵). در همین راستا تخریب در فضاهای شهری به‌وضوح دیده می‌شود که آسیب به وسایل عمومی یکی از جلوه‌های بارز آن است (امیرپور و پایان، ۱۴۰۰: ۸۰).

تاکنون مطالعات متعددی در خصوص بررسی رفتارهای وندالیستی و عوامل اثرگذار بر آن در مناطق شهری صورت پذیرفته است، اما مناطق روستایی در مورد چنین پدیده‌هایی کمتر مورد بررسی و بازبینی قرار گرفته‌اند. محل یا مکان‌ها به‌عنوان یکی از عوامل وقوع پدیده مجرمانه، قصد، انگیزه، وسوسه و میل به نقض قانون را به وجود می‌آورند؛ چنان‌که بزهکاران در انتخاب مکان و زمان جرم اغلب منطقی عمل می‌کنند و به‌دنبال کم‌خطرترین و مناسب‌ترین فرصت‌ها و شرایط مکانی و زمانی برای بزهکاری هستند. بدین ترتیب، در محدوده‌های شهری و روستاهای پیرامون آن کانون‌هایی شکل می‌گیرند که تعداد جرائم بسیار بالاتری در مقایسه با محدوده‌های دیگر دارند. بنابراین می‌توان گفت که اغلب پدیده وندالیسم در روستاها و مناطق پیرامونی شهرها

بررسی وضعیت
و شناسایی عوامل
مؤثر بر گرایش به
وندالیسم در مناطق...

که کم‌خطرترین محیط‌ها برای خرابکاران، با نظارت‌ها و کنترل‌های امنیتی پایین هستند، اتفاق می‌افتد؛ چراکه در شهرها شرایط کنترلی قوی‌تر است و محیط‌های روستایی به دلیل فاصله از شهر کمتر مورد توجه بوده و محل تمرکز برخی وندال‌ها می‌شوند. بدین دلیل در این پژوهش تلاش شده است که ابتدا وجود یا فقدان پدیده وندالیسم در روستاهای منظومه ابوزیدآباد بررسی شود و سپس در صورت وجود وندالیسم، عوامل مؤثر بر آن مورد کاوش قرار گیرد.

در متون جامع‌شناسی انحرافات و آسیب‌شناسی اجتماعی، وندالیسم به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه به کار رفته که مبین تمایل به تخریب آگاهانه و ارادی اموال و تأسیسات و متعلقات عمومی است. محققان بسیاری کوشیده‌اند تا رابطه وندالیسم را با برخی از عوامل و متغیرهای اجتماعی، جمعیتی، محیطی و روانی بسنجند تا شاید علل و عوامل مؤثر بر این پدیده‌ها را بیابند و از این طریق، راهی برای کنترل وندال‌ها ارائه دهند (بلالی و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۲۹). پژوهش درباره وندالیسم از این رو حائز اهمیت است که حوادث و اتفاقات روزمره که از آن‌ها با عنوان وندالیسم یاد می‌شود، در بسیاری از جوامع به وقوع می‌پیوندد و میلیون‌ها دلار هزینه از جهت تعمیر یا تعویض تأسیسات، وسایل، ابزار و متعلقات تخریب‌شده یا منهدم‌شده به جامعه و مالیات‌دهندگان تحمیل می‌کند. پژوهش در این باره موجب آگاهی مسئولان و ارائه راهکار و برنامه‌ریزی‌هایی برای کاهش نرخ وندالیسم می‌شود که نتیجه آن، برنامه‌ریزی منظم و هدایت‌شده در راه پیشگیری و درمان وندالیسم خواهد بود. در ایران و از جمله منطقه ابوزیدآباد به پدیده وندالیسم توجه چندانی نشده است و حتی می‌توان گفت که این پدیده ناشناخته است.

۱-۱. پرسش‌های پژوهش

- آیا در روستاهای منطقه ابوزیدآباد گرایش به وندالیسم وجود دارد؟
- آیا متغیرهای جنسیت، تحصیلات، سن، احساس تعلق به روستا، اوقات فراغت، بی‌اعتمادی و انعطاف‌پذیری اثر معناداری بر گرایش به وندالیسم دارند؟
- کدام یک از عوامل جنسیت، تحصیلات، سن، احساس تعلق به روستا، اوقات فراغت، بی‌اعتمادی، انعطاف‌پذیری نقش بیشتری در تبیین گرایش به وندالیسم ایفا می‌کند؟

۲-۱. پیشینه پژوهش

در ادامه به برخی تحقیقات صورت‌گرفته در زمینه وندالیسم اشاره می‌شود. خدیوی زند (۱۳۷۱) تحقیقی در قالب پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد در مورد تخریب‌گرایی در مدارس راهنمایی و دبیرستان‌های تهران انجام داده است که برآیند آن نشان می‌دهد بین رفتارهای تخریب‌گرایانه

دختران و پسران تفاوت معنی‌داری وجود دارد و پسران بیشتر از دختران به تخریب تجهیزات مدرسه مثل نیمکت، صندلی، شیشه و... می‌پردازند. محسنی تبری (۱۳۷۹) با ارائه پژوهشی با عنوان مبانی نظری و تجربی وندالیسم می‌کوشد با استعانت از مباحث نظری و اطلاعات تجربی به دست‌آمده از پژوهش به تحلیلی درباره ویژگی افراد وندال پردازد و مطابقت این ویژگی‌ها را با ویژگی‌های وندال‌های مطالعه‌شده در جوامع دیگر به منظور حصول به مشابعت در الگوهای رفتاری بزهکارانه کشف و اقدام به ارائه مدل نظری نماید. قاسمی و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان «توصیف جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباش‌گری در ورزش فوتبال»، با روش مطالعه توصیفی و از نوع پیمایشی و همبستگی، در جامعه آماری ۸۰۰۰۰ نفری تماشاگران مسابقه فوتبال استقلال و پرسپولیس تصریح کردند در مجموع، از میان متغیرهای مورد مطالعه، ۱۲ متغیر به‌طور معناداری واریانس متغیرهای وندالیسم و اوباش‌گری را تبیین می‌کنند. نواح و کوپایی (۱۳۹۱) به تبیین عوامل اجتماعی و شخصیتی مؤثر بر گرایش به وندالیسم (خرابکاری) در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز پرداخته‌اند. نتایج آزمون پیرسون نشان می‌دهد که بین میزان گرایش به وندالیسم و برخی متغیرهای مستقل همبستگی وجود دارد. عزیزآبادی فراهانی و ابتهاج (۱۳۹۱) «نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم (مطالعه موردی منطقه شش شهرداری تهران)» را مورد بررسی قرار داده‌اند؛ یافته‌ها دلالت بر آن دارد مدیریت فرهنگی به‌عنوان ضعیف‌ترین مؤلفه ارزیابی می‌شود که نشان از ضعف نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم دارد. میرفردی و همکاران (۱۳۹۱) اقدام به «بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به وندالیسم (خرابکاری) در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر یاسوج» کرده‌اند. نتایج آزمون پیرسون نشان می‌دهد که گرایش به وندالیسم با متغیرهای پایگاه اجتماعی اقتصادی، سن و جامعه‌پذیری، رابطه معناداری دارد ولی با متغیر جنسیت این ارتباط معنادار نیست. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان می‌دهد که در مجموع متغیرهای مستقل تحقیق حدود ۲۵ درصد از متغیر وابسته را تبیین می‌کنند. علیوردی‌نیا و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهش «عوامل مؤثر بر وندالیسم دانشجویان از دیدگاه نظریه فشار عمومی آگنیو» به بررسی رابطه بین انواع فشار و احساسات منفی و همچنین بررسی تأثیر احساسات منفی بر روی رفتارهای وندالیستی دانشجویان اقدام کرده‌اند. نتایج تحقیق حاکی از آن است از بین متغیرهای مستقل مستخرج از نظریه فشار عمومی آگنیو، احساسات منفی متغیری تأثیرگذار بر رفتارهای وندالیستی دانشجویان بوده است. تحلیل رگرسیونی برحسب جنسیت نشان‌دهنده تفاوت قابل ملاحظه‌ای در تبیین تغییرات رفتارهای وندالیستی دانشجویان

بررسی وضعیت
و شناسایی عوامل
مؤثر بر گرایش به
وندالیسم در مناطق...

دختر و پسر است. بلالی و همکاران (۱۳۹۲) در «بررسی وندالیسم گرافیتی در دانشگاه‌های بوعلی سینا و آزاد همدان با استفاده از روش اسنادی از دیوارنوشته‌های دانشگاه بوعلی سینا و دانشگاه آزاد همدان» ۱۲۱۸ فیش تهیه کرده و به شیوه تحلیل محتوا یافته‌ها را بررسی کرده‌اند. مطالعه حاضر نشان می‌دهد که تقلب و یادگاری در اولویت‌های اول وندالیسم گرافیتی بوده‌اند. مطلق و نادری (۱۳۹۲) با هدف بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان پسر به وندالیسم در محیط مدارس، دبیرستان‌های شهرستان خرم‌آباد را مطالعه کرده‌اند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که بین همه متغیرهای مستقل با گرایش دانش‌آموزان به وندالیسم، رابطه معنی‌داری وجود دارد. شهباز و همکاران (۱۳۹۴) بازتاب وندالیسم کتابخانه‌ای در کتاب‌نوشته‌ها را بررسی کرده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد محتوای کتاب‌نوشته‌ها شامل چهار مقوله اصلی احساسات، اظهار نظر، پیشنهاد و درخواست است. علی‌زاده و همکاران (۱۳۹۷) «وندالیسم در کتابخانه‌های دانشگاهی: بررسی نموده‌ها و دلایل آن» را مورد بررسی قرار داده‌اند. در نتایج دلایل وقوع رفتارهای وندالیستی از دیدگاه کتابداران به دو دسته عوامل فردی شامل ناتوانی در خرید منابع و استفاده مکرر از منابع کتابخانه‌ها و مسائل روان‌شناختی و عوامل محیطی مانند نارضایتی کاربران از خدمات کتابخانه و نبودن نسخه‌های متعدد از منابع، اصالت اثر تقسیم شده است. سجاسی قیداری و همکاران (۱۳۹۹) به مطالعه «وندالیسم و حس تعلق مکانی در نواحی روستایی پیراشهر بیرجند» پرداخته‌اند که یافته‌ها نشان داد سه نوع وندالیسم روستایی پیراشهر بیرجند شامل هنجارشکنی فرهنگی، تخریب و سرقت و قانون‌گریزی به وقوع می‌پیوندد. امیرپور و پایان (۱۴۰۰) «بررسی پدیده وندالیسم مجازی در شبکه اجتماعی اینستاگرام» را مورد توجه قرار داده‌اند که برابند تحقیق حاکی از وجود رابطه میان وندالیسم مجازی و رفتارهای تقلیدی، رفتارهای توده‌وار، بیگانگی اجتماعی و هویت‌یابی مجازی افراد در فضای مجازی است، اما میان جنسیت و وندالیسم مجازی رابطه معناداری مشاهده نشد؛ به این معنا که رفتارهای وندالیستی در فضای مجازی به یک میزان در میان زنان و مردان رخ می‌دهد.

خلیل‌خواه و همکاران (۲۰۱۲) پژوهشی با عنوان «بررسی خرابکاری علائم ترافیکی و ویژگی‌های جمعیتی در ایالت یوتا» ارائه کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که معنی‌دارترین متغیرهای آماری اثرگذار را درآمد متوسط خانوار، حداقل مدرک کاردانی و تراکم جمعیت تشکیل می‌دهند. با توجه به مدل رگرسیون خطی استفاده‌شده، رابطه بین نرخ خرابکاری و ویژگی‌های جمعیتی محلی معنادار است. «مروری بر ادبیات خرابکاری و نقاشی‌های دیواری در صنعت راه‌آهن» نام

پژوهشی است که کرلی تامپسون و همکاران (۲۰۱۲) به انجام رسانیده‌اند؛ پژوهشگران در مقاله ذکر شده بر عوامل اجتماعی، مفاهیم غیرفنی و بازدارنده خرابکاری و نقاشی‌های دیواری در صنعت راه آهن تمرکز کرده و پس از تلفیق مفاهیم یادشده اقدام به نظریه‌پردازی در خصوص عوامل و شرایط بروز وندالیسم گرافیتی در مسیرهای راه آهن نموده‌اند. جنی ارواستی و همکاران (۲۰۱۲) پژوهشی با عنوان «انجمن خرابکاری دانش آموز و قلدری» انجام داده‌اند. هدف از این مطالعه، بررسی و سنجش ارتباط بین خرابکاری، قلدری و پرسه‌زنی دانش آموزان با غیبت معلمان به علت بیماری است؛ یافته‌ها مؤید آن است بین غیبت معلمان و بروز خرابکاری دانش آموزان ارتباط معناداری وجود دارد. اما ریچاردسون (۲۰۱۴) در پژوهشی «میزان و وسعت وندالیسم درختان و پیش‌بینی آینده آن در کیپ تاون آفریقای جنوبی» را بررسی کرده است. به همین منظور وضعیت درختان خیابان تازه کاشته شده در هر شهر بررسی شد و ساکنان در دو شهر با بالاترین تعداد درختان تازه کاشته مورد مصاحبه قرار گرفتند. طبق یافته‌ها حدود ۴۲ درصد درختان تازه کاشته شده در شهرهای مورد بررسی، مورد تهاجم و تخریب قرار گرفته‌اند. تفاوتی در این میزان تهاجم در شهرهایی که با سازه‌های خاص از درختان محافظت کرده بودند با شهرهایی که هیچ سیستم حفاظتی استفاده نکرده بودند، مشاهده نشده است. «خرابکاری علائم ترافیکی و جمعیت‌شناسی جمعیت محلی: مطالعه موردی در یوتا» نام تحقیقی است که توسط خلیل‌خواه و همکاران وی (۲۰۱۶) انجام شده است؛ نتایج نشان می‌دهد که مهم‌ترین متغیرهای آماری تبیین‌کننده مرتبط با وندالیسم شامل درآمد متوسط خانوار، تکمیل حداقل مدرک کاردانی و تراکم جمعیت است. آیشک باتی (۲۰۱۶) وندالیسم را در محیط‌های گردشگری با رویکردی یکپارچه مورد بررسی و ارزیابی قرار داده است؛ این مقاله به مرور ادبیات منتشرشده مرتبط با خرابکاری، تجلی آن در گردشگری و جلوگیری از آن می‌پردازد و در نهایت، تجزیه و تحلیل جامعی از تحقیقات تجربی در مورد انگیزه‌های خرابکاری، رفتار انحرافی بازدیدکننده و استراتژی‌های مداخله برای مدیریت چنین رفتارهایی در بسترهای گردشگری فراهم می‌کند. «جاذبه‌های گردشگری بانکوک و سنگاپور، ارتباط وندالیسم و ویژگی‌های شخصیتی» عنوان پژوهشی است که توسط آیشک باتی و فیلیپ پیرس (۲۰۱۷) به انجام رسیده است. این مطالعه یک رویکرد مشاهده‌ای دقیق را برای خرابکاری و عوامل تعیین‌کننده مکان آن در دو شهر مهم آسیایی، بانکوک و سنگاپور اتخاذ می‌کند. تکنیک‌های یادگیری عمیق و اثربخشی آن در طبقه‌بندی کشف خرابکاری در ویکی‌پدیا توسط جوآن مارتینز ریکو (۲۰۱۸) مورد توجه قرار گرفته است. از آنجا که ویکی‌پدیا یک دانشنامه آزاد

بررسی وضعیت
و شناسایی عوامل
مؤثر بر گرایش به
وندالیسم در مناطق...

است هر کاربر می‌تواند محتویات خود را تقریباً بدون محدودیت ویرایش کند؛ چیزی که منجر به پدیده‌ای به نام خرابکاری در این حوزه شده، هر تلاشی است که به دنبال آسیب زدن به یکپارچگی دایرةالمعارف به‌طور عمدی است. برای حل این مشکل، در سال‌های اخیر چندین سیستم تشخیص خودکار و ویژگی‌های مرتبط توسعه داده شده‌اند. این کار سیستم‌هایی را پیاده‌سازی می‌کند که از سه مجموعه از ویژگی‌های جدید بر اساس تکنیک‌های مختلف استفاده می‌کند. ناونیا (۲۰۱۸) مسئله خرابکاری در خطوط برق‌رسانی و هزینه‌های تحمیل‌شده ناشی از آن را مورد توجه قرار داده‌اند. محققان در نتایج تأکید می‌کنند خرابکاری خط لوله گاز یک عامل تهدید بزرگ برای تولید ثابت برق و جریان مواد انرژی در بخش برق نیجریه است که هزینه هنگفتی از ریسک را بر ساختار اقتصادی این کشور تحمیل می‌کند. استفان فاتیچر (۲۰۱۹) تخریب اشیاء برای لذت بردن را در مورد رابطه سادیسیم و خرابکاری مطالعه کرده و در آن نشان داده که جهت‌گیری‌های سادیستی ممکن است در اعمال وندالیستی که برای لذت اجرا می‌شوند، نقش داشته باشند. دلالت‌هایی برای تحقیق در مورد سادیسیم و وندالیسم مورد بحث قرار گرفته است. خرابکاری محیطی و ناهماهنگی شناختی گردشگران در پارک جنگلی ملی عنوان پژوهشی است که توسط جین‌هانگ وو و همکاران (۲۰۲۰) به انجام رسیده است. این مطالعه به تجزیه و تحلیل روابط میان نگرش زیست‌محیطی گردشگران، خرابکاری و ناهماهنگی شناختی می‌پردازد. این مطالعه نشان می‌دهد که تفاوت قابل توجهی در رفتار واکنش‌های هیجانی بین نگرش محیطی، وندالیسم و ناهماهنگی شناختی با توجه به زمینه‌های اجتماعی - جمعیتی گردشگران وجود دارد.

۲. مبانی نظری

پدیده وندالیسم مبحثی نوین نیست و قدمتی طولانی دارد. بررسی‌های روان‌شناسی و تربیتی نشان می‌دهد وندالیسم غالباً ریشه اکتسابی داشته و از شرایط محیطی ناشی می‌شود. ادبیات پدیده وندالیسم حاوی مثال‌های بی‌شماری است که نشان می‌دهد وندالیسم قدمت تاریخی درازمدتی دارد. تخریب و نیش قبور فرآعنه مصر برای یافتن اشیای گران‌بها و شعارهای به‌جامانده در خرابه‌های شهر پمپی در جنوب شرقی شهر ناپل شواهدی دال بر وندالیسم را ارائه می‌دهد (Wise, 1982: 31). قدمت در رخداد وندالیسم موجب شده دانشمندان حوزه‌های مختلف علمی، این پدیده را مورد توجه قرار دهند و به واکاوی ابعاد و زوایای آن بپردازند. وندالیسم در لغت به معنای ضدیت با صنعت و آثار تکنولوژی و وحشیگری است (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۹). عملی خصمانه و واکنشی کینه‌توزانه به برخی از صور فشارها، تحمیلات،

نامالییات، حرمان‌ها، اجحاف‌ها و شکست‌هاست. در جامعه‌شناسی انحرافات و آسیب‌شناسی اجتماعی، وندالیسم را به مفهوم داشتن نوعی روحیهٔ بیمارگونه که مبین تمایل به تخریب آگاهانه، ارادی و خودخواستهٔ اموال، تأسیسات و متعلقات عمومی است، در نظر می‌گیرند. اما باید توجه داشت اکثریت صاحب‌نظران این حوزه آن را به‌مثابهٔ جنایتی خرد و از انواع بزهکاری جوانان به شمار آورده‌اند (کلینارد و مایرر، ۱۹۸۶: ۸۲)؛ هرچند گارث وندالیسم را یک روش قابل قبول برای افراد در ابراز سرخوردگی یا انتقام می‌داند (گارث، ۲۰۰۷: ۱۰۴). در مکتب‌های جامعه‌شناسی، سازمان‌ها، ساختارها و نهادهای اجتماعی و فرهنگی به‌مثابهٔ واقعیت‌های اجتماعی علت رفتار آدمی به حساب آمده‌اند و رفتارهای بزهکارانه را معلول ساختارهای اجتماعی و فرهنگی دانسته‌اند؛ در مقابل روان‌شناسان و به‌ویژه روان‌کاوان آن را معلول کارکرد نیروهای سرکش درونی پنداشته‌اند. گروهی از صاحب‌نظران نیز در مقابل به تعامل میان فرد و جامعه در فراگرد رفتار اشاره کرده‌اند. رویکرد آنان بیشتر به روان‌شناسی اجتماعی نزدیک است و فرد و جامعه را توأم و در کنش‌های متقابل در جریان‌ات رفتاری دخیل می‌دانند و بر این اصل اصرار می‌ورزند که انسان در عین حال که سازندهٔ جامعه و واقعیات اجتماعی است، زیر نفوذ تولیدات خود نیز قرار دارد و به‌قول ایان تایلور، رابطهٔ میان انسان‌ها و جامعه، رابطهٔ دیالکتیک است و این را در تمام مراحل کژرفتاری می‌باید در نظر آورد.

در قلمرو جامعه‌شناسی که حاوی حوزه‌ها و مکاتب نظری مختلفی است، بی‌هنجاری و کج‌رفتاری به‌عنوان مفهومی اساسی مطرح است و نظریات متعددی در خصوص آن ارائه شده است. تئوری فشارهای ساختاری مرتون، تئوری آنومی خانوادهٔ ویلیام گود، دیدگاه تالکوت پارسونز، نظریهٔ برچسب یا انگ‌زنی بکر و لمرت، نظریهٔ فرصت افتراقی کلوارد و اوهلین، نظریهٔ پاره‌گروه بزهکار آلبرت کوهن و تئوری روث کاوان (رابرتسون، ۱۳۷۲: ۱۷۴) از جمله نظریات جامعه‌شناسانهٔ ارائه‌شدهٔ مرتبط با وندالیسم است. ویلیام گود در این دیدگاه از مفهوم آنومی استفاده می‌کند و آن را به نهاد خانواده تعمیم داده است. از نظر وی، خانواده کانون پرورش شخصیت فرد است و هرگونه اختلال در آن، به پدید آمدن شخصیت بزهکار و منحرف منجر می‌شود. از نظر وی، خانواده وظایفی در قبال فرزندان خود بر عهده دارد که از آن جمله می‌توان به تأمین نیازهای جسمی فرزندان، شناخت خود و کشف خویشتن، یادگیری و نقش خانواده به‌عنوان منبع رشد اشاره کرد (محسنی تبریزی، ۱۳۷۹: ۷۰). از نظر گود، اگر اعضای خانواده نتوانند نقش خود را به دلایلی مانند نبود پدر به‌دلیل مشروعیت نداشتن کودک، فوت، طلاق

بررسی وضعیت
و شناسایی عوامل
مؤثر برگرایش به
وندالیسم در مناطق...

والدین و... وجود انواع بیماری‌های روانی و جسمی والدین، وجود روابط ضعیف و غیرعاطفی در میان اعضای خانواده که گود از آن به‌عنوان خانوادهٔ توخالی نام می‌برد، ایفا کنند در این شرایط، خانواده از حمایت یکدیگر محروم‌اند و بزهکاری و وندالیسم رخ می‌دهد (قنبری و همکاران، ۱۳۹۵: ۵۷۰). از جمله نظریه‌های دیگری که در سال‌های اخیر، توجه جامعه‌شناسان را در تبیین و تحلیل مسائل اجتماعی موجود در عرصهٔ خشونت و پرخاشگری به خود معطوف کرده، دیدگاه کارکردگرایی ساختی است که به نقش نظام‌های اجتماعی، اجزا، ساختارها یا نهادهای متعددی در یکپارچگی، هماهنگی، ناسازگاری و سلامت کل نظام یا جامعه توجه دارد؛ بنابراین، الگوی نظری مذکور مبتنی بر این اصل است که نهادهای اجتماعی برحسب کارکردهای ضروری‌شان قابل فهم هستند. در این دیدگاه، برخلاف کارکردگرایی که نقش پدیده‌های نهادی و اجتماعی را در ارتباط با نیازهای فردی انسان مورد توجه قرار می‌دهد، نهادها بر این اساس نقش و سهمشان در ارتباط با سایر بخش‌ها یا جنبه‌های یک نظام تبیین می‌شوند. بر اساس دیدگاه کارکردگرایی ساختاری، نیروی محرکهٔ موجود در تمام جنبه‌های زندگی اجتماعی، تمایل هر نظام اجتماعی به حفظ خود در وضعیتی متعادل است که امکان استمرار عملکرد مؤثر آن را ممکن می‌سازد (Clinard, 2014: 121). روان‌شناسان اجتماعی در تبیینات خود از کژرفتاری و وندالیسم به فراگرد متقابل میان عامل رفتار و وضعیت رفتار در مسیر عمل آدمی معتقدند. از این رو غالب نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی بزهکاری، آن را معلول منش متقابل میان فرد و زمینهٔ اجتماعی یا میان عامل رفتار و وضعیت رفتار به شمار آورده و کژرفتاری را به‌عنوان یک فراگرد واحد در نظر گرفته‌اند. الگوی همنشینی افتراقی ساترلند (سلیمی و داوری، ۱۳۸۰: ۵۱۲؛ سخاوت، ۱۳۸۵: ۷۳؛ ممتاز، ۱۳۸۱: ۹۷) نظریهٔ کنترل اجتماعی هیرشی و نظریهٔ تصمیم‌گیری دسته‌جمعی گستاخانهٔ پل لازارسفلد برخی از نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی انحرافات است که توسط دانشمندان حوزهٔ روان‌شناسی ارائه شده است (محسنی تبریزی، ۱۳۷۹: ۱۵۸). ملوین سیمن به‌عنوان یک روان‌شناس در نظریهٔ خود، عوامل اثرگذار بر بروز رفتارهای وندالیستی را در پنج دسته تقسیم‌بندی کرده است که از جمله آن می‌توان به احساس بی‌قدرتی، احساس بی‌معنایی یا بی‌محتوایی، احساس بی‌هنجاری یا نابهنجاری، احساس انزوای اجتماعی و احساس تنفر یا تنفر از خویشان اشاره کرد (امیرپور و پایان، ۱۴۰۰: ۸۴). در این رویکرد، وندال کسی است که به تخریب تأسیسات عمومی نظیر تلفن‌های عمومی، صندلی اتوبوس‌های شهری، مترو و ترن‌های مسافربری و بانه‌های پست و تلگراف و نظایر آن تمایل دارد (ژانورن، ۱۳۶۷:

۲۸). از دیدگاه اجتماعی، انگیزه تخریب‌گرایی را می‌توان در پنج گروه مال‌اندوز، تاکتیکی، انتقام‌جو، تفریحی و خصومت دسته‌بندی کرد (جیسون و پائول، ۱۹۹۰: ۱۲). اکثر تخریب‌های حاصل، در یک یا چند گروه از این دسته‌بندی جای می‌گیرند. به نظر جرم‌شناسان، وندالیسم به عمل آسیب‌رسانی به اشیاء گفته می‌شود که در حوزه جرایم خرد قرار گرفته و جزء بزهکاری‌های ملایم به حساب می‌آید. این‌گونه جرایم معمولاً از دید مراجع قضایی قابل چشم‌پوشی است (موسوی و همکاران، ۱۳۹۳: ۳). کج‌روی یا بزهکاری از آن‌رو پیش می‌آید که جامعه دستیابی به برخی هدف‌ها را تشویق می‌کند، اما وسایل ضروری برای رسیدن به این هدف‌ها را در اختیار تمام اعضای جامعه قرار نمی‌دهد؛ در نتیجه برخی افراد باید هدف‌های خاصی برگزینند یا برای رسیدن به هدف‌هایی که فرهنگ جامعه‌شان تجویز کرده است وسایلی نامشروع به کار گیرند (سجاسی قیداری و همکاران، ۱۴۰۰: ۹۵).

یکی از نظریه‌ها در خصوص علل شکل‌گیری پدیده وندالیسم، نظریه براینند کلارک است. کلارک در بررسی علل و عوامل به‌وجودآورنده وندالیسم در شهرها، هشت علت را برای آن ذکر می‌کند:

۱. تجارب دوران کودکی: محیط اولیه و شرایط نخستین رشد و تربیت؛
۲. توارث: بروز رفتارهای نابهنجار و منحرف؛
۳. شکل‌گیری شخصیت بزهکار: تشویق‌ها، حمایت‌ها، تنبیهات و رسیدگی عاطفی؛
۴. عوامل اقتصادی و اجتماعی: سن، جنس، تأهل، طبقه و پایگاه اقتصادی اجتماعی؛
۵. عوامل جامعه‌پذیری: کنترل والدین، آزادی‌های کودک؛
۶. بحران‌ها و وقایع: سابقه کنک‌کاری و درگیری، ایجاد مزاحمت و دردسر؛
۷. موقعیت‌ها و وضعیت‌های خاص: مکان‌های فاقد گشت پلیس، خیابان‌های مناطق فقیرنشین، اماکن مخروبه، کوچه‌های تنگ و تاریک؛
۸. حالت‌های انگیزشی: پایین بودن ریسک دستگیری.

بر اساس نظر هوپر، عوامل متعددی در بروز رفتارهای وندالیستی مؤثرند اما شایع‌ترین آن‌ها جلب توجه به‌واسطه کمبود محبت، خودخواهی، احساس بی‌تعلقی به وسایل نقلیه خودکار، احساس خودباختگی، حس انتقام‌جویی و داشتن شخصیت ضداجتماعی است. علاوه بر آن، موزر معتقد است احساس اجحاف و احساس ناکامی یا همان احساس موفق نبودن در کار، دو انگیزه مهم در خراب‌کاری و رفتارهای ویرانگرانه‌اند (محسنی تبریزی، ۱۳۷۹).

۳. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و روش به‌کاررفته در این تحقیق پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش ساکنان روستاهای منظومه ابوزیدآباد با جمعیتی به تعداد ۴۳۵۶ نفر است و با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه ۳۰۰ نفر برآورد و از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده برای انتخاب نمونه‌ها استفاده شد. ابزار گردآوری اطلاعات پژوهش، پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای با ۶ شاخص و ۴۶ گویه متناظر با فرضیات و اهداف تحقیق است که در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: شاخص‌های مورد بررسی در پژوهش و تعریف عملیاتی متغیرهای آن

شاخص	گویه‌ها	شاخص	گویه‌ها
ولایت‌نم	از قدم زدن در خیابان و کوچۀ خودمان در تاریکی هوا احساس امنیت می‌کنم.	تعلق به روستا	گل‌های فضای سبز و پارک‌ها را چیده‌اید؟
	به افراد دوروبر خود در محله‌مان اطمینان دارم.		شاخه درختان را چیده‌اید؟
	معتقدم منطقه‌ای که در آن زندگی می‌کنم خیلی امن است.		به صندوق پست و صدقات آسیب رسانده‌اید؟
	من محله‌مان را همانند خانه خود احساس می‌کنم.		به اتومبیل‌های پارک‌شده کنار خیابان آسیب رسانده‌اید؟
	معتقدم اعتماد مردم به مسئولان کشور کم شده است.		در کلاس درس روی میز یا صندلی یادگاری نوشته‌اید؟
	معتقدم مردم آنقدر زیاد تغییر عقیده می‌دهند که آدم تعجب می‌کند چگونه می‌توان به کسی اعتماد کرد.		در پارک‌ها روی تنه درختان یادگاری نوشته‌اید یا آن را خراشیده‌اید؟
	معتقدم در آینده نزدیک وضع طبقات محروم جامعه بهتر می‌شود.		صندلی اتوبوس واحد یا سینما را پاره کرده‌اید؟
	معتقدم اغلب مردم قابل اعتماد هستند.		تصاویر مجلات یا کتاب‌های کتابخانه را درآورده‌اید؟
	معتقدم اکثر مردم کاشان آدم‌های صادقی هستند.		به علائم راهنمایی و رانندگی آسیب رسانده‌اید؟
	معتقدم اکثر مردم کاشان تابع قانون هستند.		آگهی‌های تجاری و ترحیم را روی دیوارها پاره کرده‌اید؟
	معتقدم در صورت نیاز همسایگانم به من کمک می‌کنند.		به کیوسک تلفن و تلفن همگانی آسیب رسانده‌اید؟
	تا چه اندازه به مطالعه کتاب، روزنامه و مجله علاقه‌مندید.		علاقه به روستا
تا چه اندازه به استفاده از رادیو و تلویزیون علاقه‌مندید؟	مایلم نیستم برای مدت زیادی دور از روستا زندگی کنم.		
تا چه اندازه به دید و بازدید و مهمانی علاقه‌مندید؟	برای سربلندی روستایم حاضریم به‌سختی کار کنم.		
تا چه اندازه به امکانات فراغتی زیر دسترسی دارید؟	از اینکه اهل این روستا هستم بسیار به خود می‌بالم.		
پارک	به سرنوشت هم‌ولایتی‌هایم اهمیت بیشتری نسبت به زندگی شخصی‌ام می‌دهم.		
مراکز خرید	فقط در مقابل خانواده‌ام احساس مسئولیت می‌کنم.		
امکانات ورزشی	در صورت امکان حتماً به شهر مهاجرت می‌کنم.		
کتابخانه‌های عمومی	از شغل خود رضایت دارم.		
امکانات آموزشی	میزان ساعات کارم کافی است.		
اماکن مذهبی مثل مسجد و حسینیه	به شغل خود تسلط کافی دارم.		
حمل‌ونقل عمومی ایستگاه اتوبوس و تاکسی	درآمد حاصل از کارم کفایت مخارج زندگی‌ام را می‌دهد.		
ویدئوکلپ‌ها	ماهیهانه مقداری از حقوق خود را پس‌انداز می‌کنم.		

کاشان‌شناسی
شماره ۱ (پیاپی ۲۸)
بهار و تابستان ۱۴۰۱

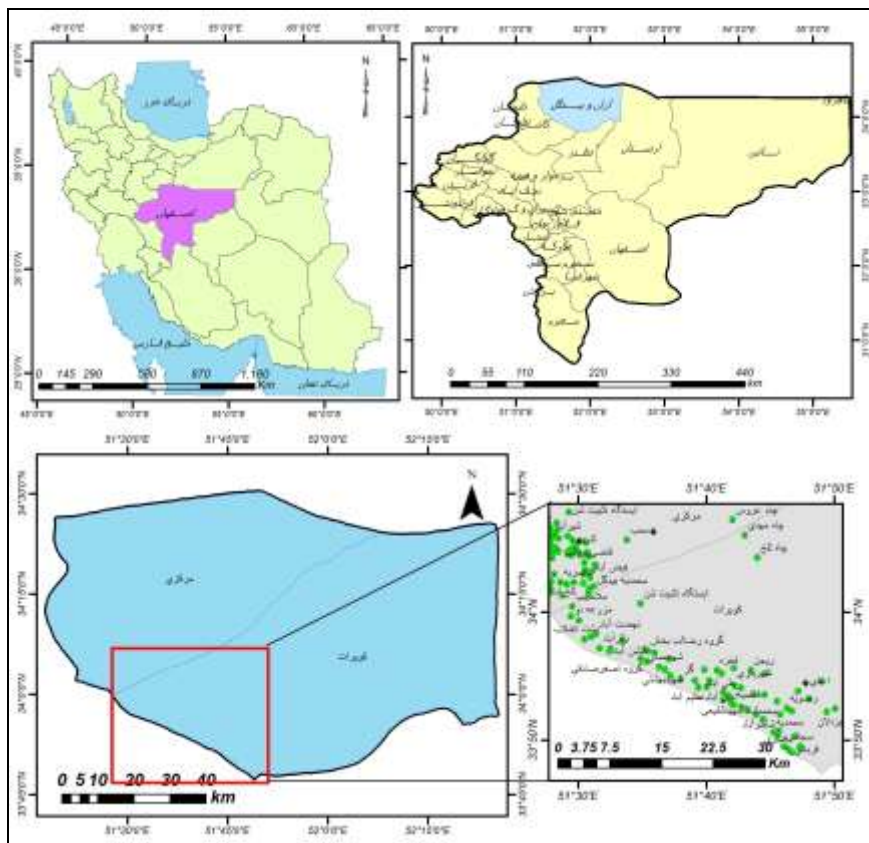
روایی ابزار با استفاده از نظر متخصصان و پایایی آن با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ سنجیده شد. در جدول ۲، نتایج حاصل از آزمون آلفای کرونباخ ارائه شده است.

جدول ۲: نتایج حاصل از آزمون آلفای کرونباخ

مفاهیم	وندالیسم	علاقه به روستا	وضعیت شغلی	رضایت از محیط	امنیت اجتماعی	وضعیت امکانات
ضریب آلفای کرونباخ	۰/۷۳	۰/۶	۰/۸۱	۰/۷۸	۰/۶	۰/۶۸

۴. معرفی محدوده مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه بین ۳۳ درجه و ۵۰ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۵۵ دقیقه عرض شمالی و همچنین ۵۱ درجه و ۴۰ دقیقه تا ۵۲ دقیقه طول شرقی قرار دارد (بهفروز، ۱۳۵۶: ۳). ابوزیدآباد مرکز بخش کویرات است؛ بخش کویرات دارای دو دهستان کویرات و کویر با ۲۰ روستا و مزرعه و چاه و جمعیت آن ۷۶۵۱ نفر است. ابوزیدآباد با توجه به موقعیت جغرافیایی مناسب و قرارگیری در کنار جاده اردستان کاشان، سابقه تاریخی و توانمندی‌های محیطی همواره به‌عنوان مرکزی برای بسیاری از روستاهای منطقه بوده است. این شهر مرکزی برای ۹ روستای حسین‌آباد شیبانی، یزدلان، کاغذی، محمدآباد، شهریار، ریجن، علی‌آباد و فخره و ۱۱ مکان (چاه و مزرعه و...) است. به‌دلیل کمی جمعیت نقاط روستایی حوزه نفوذ ابوزیدآباد، ابوزیدآباد مرکز خرید و فروش، پشتیبانی خدماتی، مرکزیت اداری و... برای بخش است (پژوهشکده علوم جغرافیایی دانشگاه اصفهان، ۱۳۹۱: ۵۰). منطقه بیابانی شرق کاشان که محدوده مورد مطالعه در آن واقع شده است، از جنوب به کوه کاشان ختم می‌شود. در قسمت شرق آن که نمونه یک بیابان خشک ماسه‌ای است، به‌صورت پراکنده تپه‌های ماسه‌ای کوچک به چشم می‌خورد و سرانجام به بیابان نطنز (منطقه بادرود) می‌پیوندد (کرمی خواجه و کردوانی، ۱۳۵۶: ۳). خط آهن کاشان - یزد با جهت شمال غربی - جنوب شرقی یعنی در امتداد روستاهای این منظومه به‌فاصله ۵ تا ۲۰ کیلومتری آن‌ها کشیده شده است. در تصویر ۱، موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه نمایش داده شده است.

تصویر ۱: موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

۵. برون داد داده‌ها

بر اساس یافته‌های پژوهش ۵۸/۹ درصد پاسخگویان مرد ۴۰/۷ درصد آنان زن هستند. افراد ۲۴ تا ۱۵ ساله ۴۲/۱ درصد از جامعه آماری را به خود اختصاص داده‌اند. افراد ۲۵ تا ۳۴ ساله با ۳۵/۵ درصد در مرتبه بعدی قرار دارند. در مقابل، کمترین سنین مربوط به ۶۴ سال به بالاست که فقط ۱ درصد از جامعه آماری را در بر می‌گیرند. میزان تحصیلات ۱۵۸ نفر از افراد جامعه آماری مورد نظر، دبیرستان و دیپلم است و کمترین این میزان مربوط به مقطع دکتری است؛ تنها یک نفر یا ۰/۳ درصد از افراد تحصیلات دکتری دارند. درآمد اکثر افراد تشکیل‌دهنده جامعه آماری بین ۴۰۱ تا ۶۰۰ هزار تومان است. ۱۸/۸ درصد کمترین میزان درآمد و ۶/۷ درصد بیشترین میزان درآمد را دارند. ۲۰۰ نفر یا ۶۷/۱ درصد افراد جامعه آماری که بیشترین درصد را به خود اختصاص داده‌اند، هیچ‌گاه به سفر خارجی نرفته‌اند. ۱۷/۸ درصد از آن‌ها یک

بار، ۹/۷ درصد دو بار و ۵/۴ درصد بیش از دو بار به سفرهای خارجی رفته‌اند که عمدتاً بیشتر سفرهای خارجی آن‌ها جنبه مذهبی دارد.

۶. یافته‌های تحقیق

فرضیه اول دلالت بر وجود ارتباط معنادار بین میزان گرایش به وندالیسم و جنسیت افراد دارد. به منظور بررسی صحت یا نادرستی فرضیه مزبور، از آزمون t دونمونه‌ای استفاده می‌شود. به همین منظور برای بررسی پیش فرض برابری واریانس‌های جنسیت در گروه‌های مورد پژوهش از آزمون لون استفاده شد. نتایج آزمون لون بیانگر برابری واریانس دو گروه زن و مرد است. همچنین سطح معناداری آزمون t به میزان ۰/۰۳ حاکی از تفاوت گرایش به وندالیسم و آشوبگری بر حسب جنسیت است و در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرضیه اول پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول ۳: نتایج آزمون تی دونمونه‌ای برای بررسی ارتباط بین متغیر جنسیت و وندالیسم

	آماره F	نتیجه آزمون لون		نتیجه آزمون تی برای برابری میانگین‌ها		
		سطح معناداری آزمون	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین تفاوت
برابری واریانس‌های مشاهده شده	۲/۷۹۳	۰/۹۶	-۲/۰۴۱	۲۹۴	۰/۰۴۲	-۱/۹۵۹۷
نابرابری واریانس‌های مشاهده شده			-۲/۰۷۹	۲۷۳/۷۸۵	۰/۰۳۹	-۱/۹۵۹۷

فرضیه دوم تحقیق ارتباط بین میزان تحصیلات و گرایش به وندالیسم را بررسی می‌کند و نشان می‌دهد هرچه میزان تحصیلات افراد کمتر باشد، گرایش آن‌ها به وندالیسم بیشتر خواهد بود. برای سنجش فرض مطرح شده از آزمون ETA استفاده شده است. بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۴، اگر تحصیلات متغیر وابسته قلمداد شود، میزان همبستگی ۲۶ درصد و اگر وندالیسم متغیر وابسته فرض شود، میزان این وابستگی ۲۰ درصد خواهد بود که در هر دو صورت به علت همبستگی پایین تر از ۳۰ درصد، فرضیه مورد نظر رد می‌شود و دلالت بر آن دارد که ارتباطی بین میزان تحصیلات و گرایش به وندالیسم وجود ندارد.

جدول ۴: نتایج مربوط به آزمون ETA برای ارتباط بین تحصیلات و وندالیسم

		آماره
متغیرهای اسمی با فاصله	Eta	تحصیلات به عنوان متغیر وابسته
		وندالیسم به عنوان متغیر وابسته

بررسی وضعیت و شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش به وندالیسم در مناطق...

فرضیه سوم تحقیق معتقد به وجود ارتباط معنادار بین سن و میزان گرایش به وندالیسم است. در آزمون فرضیه ارتباط بین دو متغیر سن و وندالیسم از آزمون همبستگی ETA استفاده شده است. طبق یافته‌های ارائه شده در جدول ۵، اگر متغیر سن به عنوان متغیر وابسته قلمداد شود، میزان همبستگی بین سن افراد و گرایش به وندالیسم ۳۱ درصد و اگر متغیر وندالیسم به عنوان متغیر وابسته تلقی شود، میزان همبستگی ۲۱ درصد خواهد بود در نتیجه با در نظر گرفتن متغیر سن به عنوان متغیر وابسته، فرضیه پژوهش تأیید می‌شود.

جدول ۵: نتایج مربوط به آزمون Eta برای ارتباط بین سن و وندالیسم

		آماره
متغیرهای اسمی با فاصله	Eta	سن به عنوان متغیر وابسته
		وندالیسم به عنوان متغیر وابسته
		۰/۳۱۶
		۰/۲۳۹

پس از بررسی پیشینه و ادبیات نظری پژوهش فرضیه‌ای دال بر ارتباط بین احساس تعلق به روستا و گرایش به وندالیسم طراحی شد. برای سنجش این ارتباط از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج حاصل از همبستگی پیرسون در جدول ۶ نشان می‌دهد که بین احساس تعلق به روستا و گرایش به وندالیسم رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به سطح معناداری آزمون، این فرضیه با ۹۹ درصد اطمینان و ۱ درصد احتمال خطا تأیید شده و مؤید وجود ارتباط معنادار بین احساس تعلق به روستا و گرایش به وندالیسم و هنجارشکنی است.

جدول ۶: نتایج حاصل از همبستگی پیرسون بین متغیرهای احساس تعلق و گرایش به وندالیسم

		وندالیسم	احساس تعلق به روستا
وندالیسم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	-۰/۱۷۳**
	سطح معناداری آزمون	.	۰/۰۰۳
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰
احساس تعلق به روستا	ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۱۷۳**	۱
	سطح معناداری آزمون	۰/۰۰۳	.
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰

** Correlation is significant at the 0.01 level

فرضیه پنجم تحقیق تصریح می‌کند بین اوقات فراغت و گرایش به وندالیسم، رابطه وجود دارد. به منظور راستی‌آزمایی فرضیه مطرح شده از آزمون پیرسون استفاده شد. همان گونه که در جدول ۷ مشهود است، ارتباط وندالیسم و اوقات فراغت با کسب سطح معناداری ۰/۸۴۲ بیانگر رد فرض تحقیق و پذیرش فرض صفر است. به این ترتیب این‌طور

استنباط می‌شود که بین گرایش به وندالیسم و اوقات فراغت ارتباط معناداری وجود ندارد.

جدول ۷: نتایج حاصل از همبستگی پیرسون بین متغیرهای اوقات فراغت و گرایش به وندالیسم

		وندالیسم	اوقات فراغت
وندالیسم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	-۰/۱۲
	سطح معناداری آزمون	.	۰/۸۴۲
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰
اوقات فراغت	ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۱۲	۱
	سطح معناداری آزمون	۰/۸۴۲	.
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰

در فرضیه ششم باور محقق بر این بوده است که هرچه بی‌اعتمادی بیشتر باشد، گرایش به وندالیسم بیشتر است. برای سنجش معنادار بودن ارتباط این دو متغیر از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج حاصل از همبستگی پیرسون بین متغیرهای بی‌اعتمادی و وندالیسم در جدول ۸، حاکی از نبود ارتباط معنادار بین متغیرهای ذکر شده است. با توجه سطح معناداری ۰/۱۰۰ می‌توان گفت دو متغیر بی‌اعتمادی و وندالیسم بر هم اثرگذار نبوده‌اند و فرضیه تحقیق رد می‌شود.

جدول ۸: نتایج حاصل از همبستگی پیرسون بین متغیرهای بی‌اعتمادی و گرایش به وندالیسم

		وندالیسم	بی‌اعتمادی
وندالیسم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	-۰/۰۷۴
	سطح معناداری آزمون	.	۰/۱۰۰
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰
بی‌اعتمادی	ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۰۷۴	۱
	سطح معناداری آزمون	۰/۱۰۰	.
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰

در هفتمین فرضیه بیان شده است هرچه انعطاف‌پذیری بیشتر باشد، گرایش به وندالیسم نیز بیشتر خواهد بود. به‌منظور بررسی ارتباط بین متغیرهای انعطاف‌پذیری و گرایش به وندالیسم، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. با توجه به سطح معناداری آزمون به میزان ۰/۰۱۱ که در جدول ۹ آمده است، بین دو متغیر انعطاف‌پذیری و وندالیسم رابطه معنادار وجود دارد و در نتیجه داده‌های تحقیق از فرضی / وجود ارتباط بین انعطاف‌پذیری و وندالیسم حمایت می‌کند و فرض تحقیق در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود.

بررسی وضعیت
و شناسایی عوامل
مؤثر بر گرایش به
وندالیسم در مناطق...

جدول ۹: نتایج حاصل از همبستگی پیرسون بین متغیرهای انعطاف پذیری و گرایش به وندالیسم

		وندالیسم	انعطاف پذیری
وندالیسم	ضریب همبستگی پیرسون	۱	-۰/۱۳۲*
	سطح معناداری آزمون	.	۰/۰۱۱
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰
انعطاف پذیری	ضریب همبستگی پیرسون	-۰/۱۳۲*	۱
	سطح معناداری آزمون	۰/۰۱۱	.
	حجم نمونه	۳۰۰	۳۰۰

در ادامه به منظور سنجش تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته از رگرسیون استفاده شد. خروجی نمایش داده شده در جدول ۱۰، با توجه به سطح معناداری ۰/۰۰۵ نشان از آن است که مدل به دست آمده از برازش مناسبی برخوردار است و می‌تواند تغییرات را به خوبی پیش‌بینی کند. رد فرض صفر حاکی از برازندگی مدل و به منزله تأیید روابط خطی بین متغیرها و درستی انتخاب رگرسیون است.

جدول ۱۰: آزمون نیکویی برازش مدل با استفاده از تحلیل ANOVA

مدل	مجموع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	آماره F	سطح معناداری آزمون
رگرسیون	۵۳۶/۳۲۴	۱	۵۳۶/۳۲۴	۸۰/۱۷۲	۰/۰۰۵ ^a
مقادیر باقی مانده	۱۹۴۹۱/۹۶۰	۲۷	۶۵/۶۲۹		
جمع	۲۰۰۲۸/۲۲۸۴	۲۹۸			

a.predictor: (constant), SADMKOL2

با توجه به صفر بودن مقادیر سطح معناداری در جدول ۱۱ چنین استنباط می‌شود فرض صفر بودن ضرایب رد شده است؛ بنابراین مدل با عرض از مبدأ است.

جدول ۱۱: برآوردهای ضرایب رگرسیونی مقادیر Beta

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد	آماره T	سطح معناداری
	B	انحراف معیار	مقادیر Beta		
ضریب ثابت	۱۲/۶۲۷	۱/۶۸۵	۰/۱۶۴	۷/۴۹۲	۰/۰۰۰
وندالیسم	۰/۱۰۳	۰/۰۳۶		۲/۸۵۹	۰/۰۰۵

نتایج حاصل از رگرسیون بیانگر آن است زمانی که مفهوم علاقه به روستا وارد مدل می‌شود، میزان ضریب تبیین (R Square) ۰/۲۷ درصد و بیانگر این است مجموعه متغیرهای مستقل ۰/۲۷ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین می‌کند و ۷۳ درصد آن ناشناخته مانده است.

ضریب استاندارد نشان می‌دهد که میزان اثرگذاری علاقه به روستا ۰/۱۶ درصد است؛ بدین ترتیب بیشترین اثرگذاری را بر روی وندالیسم دارد و به لحاظ آماری معنی‌دار است.

جدول ۱۲: ضرایب مربوط به رگرسیون

مدل	R	R squar	Adjusted R squar	Std. Error of the estimate.
۱	۰/۱۶۴ ^a	۰/۲۷	۰/۲۴	۸/۱۰۱۲

۷. نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات

ابوزیدآباد همانند گنجی آرمیده بر کرانه کویر مرکزی ایران، دارای پیشینه تاریخی درخشان و شکوهمندی است و با آنکه طبیعت قبای سبزش را از پهنه این سامانه به در افکنده، سرشت مردمانش که آمیزه‌ای از جوهر اخلاص و صداقت، سبزینه‌ای دیگر آفریده است. با آنکه از رود خروشان و چشمه جوشان در این کویر تفتیده خبری نیست تا تشنه‌کامان را سیراب کند، دریای صفا و محبت کویریان دریادل امواجی از احسان و نجابت را پیشکش مشتاقان دیدار تمدن‌ها و آثار باستانی تاریخی این منطقه می‌کنند. این فرهنگ غنی بستر ساز رفتارهای مصالحه‌جویانه‌ای است که یکی از حوزه‌های اثرگذار آن را می‌توان در میزان پایین وقوع وندالیسم به عنوان موضوع این پژوهش در منطقه مشاهده کرد. در راستای پاسخ به فرضیات پژوهش، با توجه به اطلاعات به دست آمده و بررسی مفاهیم و عوامل مؤثر بر وندالیسم در منطقه مورد مطالعه، ارتباط بین جنسیت و وندالیسم تأیید می‌شود. البته می‌توان چنین استنباط کرد به دلیل تعاملات اجتماعی کمتر بانوان به تبعیت از فرهنگ حاکم بر محیط روستا و حضور بیشتر آنان در محیط خانه و پرداختن به مسائل خانه‌داری، کمتر دست به تخریب‌گری می‌زنند؛ هرچند در نتایج تحقیقات امیرپور و پایان (۱۴۰۰) چنین ارتباطی معنادار نیست و وقوع وندالیسم در فضاهای مجازی بین زنان و مردان به یک اندازه صورت گرفته است. در آزمون فرضیه رابطه سن و وندالیسم از آزمون پیرسون استفاده شد و ارتباط بین سن و وندالیسم نیز مورد تأیید قرار گرفت. این نتیجه با یافته‌های منتج از تحقیق میرفردی و همکاران (۱۳۹۱) در مطالعه «عوامل مؤثر بر گرایش به وندالیسم (خرابکاری) در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر یاسوج» شباهت داشته و در راستای تأیید نتایج تحقیق ایشان گرایش به وندالیسم با متغیرهای پایگاه اجتماعی اقتصادی، سن و جامعه‌پذیری رابطه معناداری داشته است. در آزمون فرضیه رابطه بین احساس تعلق به روستا و وندالیسم، یافته‌ها حاکی از وجود ارتباط معنادار احساس

بررسی وضعیت و شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش به وندالیسم در مناطق...

تعلق به روستا و ندالیسم است. نتیجه آنکه اکثر روستاییان به روستای خود تعصب و علاقه دارند و این امر موجب می‌شود که کمتر به رفتارهای ندالیسمی دست بزنند و در نتیجه خرابکاری کاهش می‌یابد. چنین ارتباطی در یافته‌های پژوهش سنجاسی قیداری و همکاران (۱۳۹۹) نیز تأیید شده است. نتایج حاصل از آماره پیرسون در آزمون فرضیه رابطه بین انعطاف‌پذیری و ندالیسم، مؤید فرضیه تحقیق و رد فرضیه صفر است. در آزمون فرضیه رابطه بین تحصیلات و ندالیسم از آماره پیرسون استفاده شد؛ سطح معناداری بیش از ۰/۰۵ مؤید رد فرض تحقیق مبنی بر نبود ارتباط معنادار بین ندالیسم و تحصیلات است. لذا عامل تحصیلات تأثیری در گرایش به رفتارهای ندالیسمی نداشته است. ارتباط بین اوقات فراغت و ندالیسم با استفاده از آماره پیرسون مورد سنجش قرار گرفت و در نهایت وجود این ارتباط رد شد. نتیجه آنکه روستائینان منطقه مورد مطالعه نسبت به شهرنشینان، اوقات فراغت خود را به نحو بهتر و سالم‌تر سپری می‌کنند و در نتیجه بروز رفتارهای ندالیسمی کاهش می‌یابد. در آزمون فرضیه رابطه بین بی‌اعتمادی و ندالیسم هم از آماره پیرسون استفاده شد. یافته‌های حاصل از آزمون نشانگر نبود ارتباط معنادار بین بی‌اعتمادی و ندالیسم است.

منابع

۱. امیرپور، مهناز و پایان، فاطمه (۱۴۰۰)، «بررسی پدیده ندالیسم مجازی در شبکه اجتماعی اینستاگرام»، نشریه شبک، دوره ۷، شماره ۶، ۷۹-۹۰.
۲. بهروز، فاطمه (۱۳۵۶)، بیابان، پژوهشی در مسکن روستایی منطقه بیابانی شرق کاشان: ابوزیدآباد و روستاهای منظومه آن، مرکز تحقیقات کویری و بیابانی ایران، چاپ دانشگاه تهران.
۳. بلالی، اسماعیل، جعفری، راحله و آغچه، علی (۱۳۹۲)، «بررسی ندالیسم گرافیتی در دانشگاه؛ تحلیل محتوای دیوارنوشته‌های دانشگاه بوعلی سینا و آزاد همدان»، فرهنگ در دانشگاه اسلامی، دوره ۳، شماره ۸، ۵۲۵-۵۴۹.
۴. پژوهشکده علوم جغرافیایی دانشگاه اصفهان (۱۳۹۱)، طرح مطالعاتی منطقه نمونه گردشگری ابوزیدآباد.
۵. تاج‌الدینی، اورانوس (۱۳۹۷)، «بررسی کیفی تخریب تجهیزات کتابخانه‌های دانشگاهی: ندالیسم کتابخانه‌ای، مطالعات کتابداری و علم اطلاعات (مجله علوم تربیتی و روانشناسی)، دوره ۱۰، شماره ۲، ۱-۱۰۲.
۶. خاکی‌نهاد، حسین (۱۳۷۹)، بررسی جامعه‌شناختی رابطه سرمایه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی با

- تخریب اموال عمومی توسط دانش‌آموزان دوره راهنمایی منطقه ۲ اراک، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته جامعه‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک.
۷. خدیوی زند، محمدمهدی (۱۳۷۱)، تخریب‌گرایی در مدارس راهنمایی و دبیرستان‌های تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
۸. رابرتسون، یان (۱۳۷۲)، *درآمدی به جامعه*، ترجمه حسین بهروان، مؤسسه چاپ و انتشارات قدس، مشهد.
۹. سخاوت، جعفر (۱۳۸۵)، *جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی*، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور.
۱۰. سلیمی، علی و داوری، محمد (۱۳۸۰)، *جامعه‌شناسی کج‌روی*، انتشارات پژوهشکده حوزه و دانشگاه قم.
۱۱. سجاسی قیداری و همکاران (۱۳۹۹)، «وندالیسم و حس تعلق مکانی در نواحی روستایی پیراشهر بیرجند»، *مسائل اجتماعی ایران (دانشگاه خوارزمی)*، دوره ۱۱، شماره ۱، ۸۹-۱۲۲.
۱۲. شمسیه، مجید (۱۳۸۱)، «وندالیسم، اعتراض به جامعه»، *مجله اصلاح و تربیت*، سال اول، شماره ۹، ص ۱۸.
۱۳. شهباز، سیما، منصوریان، یزدان و شهباز، افسانه (۱۳۹۴)، «بازتاب وندالیسم کتابخانه‌ای در کتاب‌نوشته‌ها»، *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات*، دوره ۲۶، شماره ۱، ۴۴-۶۰.
۱۴. ژانورن، پاتریس (۱۳۶۷)، «وندالیسم بیماری جهانی خرابکاری»، ترجمه فرخ ماهان، *مجله دانشمند*، شماره ۶ (پیاپی ۲۹۹)، ۲۸-۳۳.
۱۵. عزیزی فراهانی، فاطمه و ابتهاج، سامه (۱۳۹۱)، «نقش مدیریت فرهنگی در مواجهه با پدیده وندالیسم؛ مطالعه موردی منطقه شش شهرداری تهران»، *مجله مدیریت فرهنگی*، سال ششم، شماره ۱۸، ۶۱-۸۰.
۱۶. علی‌زاده، رقیه، ریاحی‌نیا، نصرت، آخشیک، سمیه سادات (۱۳۹۷)، «وندالیسم در کتابخانه‌های دانشگاهی: بررسی نموده‌ها و دلایل، تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی (کتابداری)»، دوره ۵۲، شماره ۳، ۱۰۱-۱۱۷.
۱۷. علی‌وردی‌نیا، اکبر، شارع‌پور، محمود و رحمانی، سحر (۱۳۹۲)، «پژوهش عوامل مؤثر بر وندالیسم دانشجویان از دیدگاه نظریه فشار عمومی آگنیو»، *فصلنامه پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر*، سال دوم، شماره ۳، ۷۷-۵۳.
۱۸. کرمی خواجه، ذبیح‌الله و کردوانی، پرویز (۱۳۵۶)، «بیابان، بررسی مسائل اقتصاد روستایی منطقه بیابانی شرق کاشان (روستاهای منظومه ابوزیدآباد)»، مرکز تحقیقات کویری و بیابانی ایران، ایستگاه پژوهشی کاشان، چاپ دانشگاه تهران.

۱۹. قاسمی، وحید، ذوالاکتاف، وحید و نورعلی‌وند، علی (۱۳۸۸)، «توصیف جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وندالیسم و اوباشگری در ورزش فوتبال»، فصلنامه المپیک، سال هفدهم، شماره ۱ (پیاپی ۴۵)، ۷۹-۶۹.
۲۰. قنبری، ابوالفضل، طاهونی، مهدیه و قادری، ناصر (۱۳۹۵)، «بررسی عوامل تأثیرگذار بروز وندالیسم در مبلمان شهری؛ مطالعه موردی: شهر تبریز»، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، دوره ۴، شماره ۴، ۵۸۶-۵۶۹.
۲۱. محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۹)، مبانی نظری و تجربی وندالیسم؛ مروری بر یافته‌های یک تحقیق، نامه علوم اجتماعی، شماره ۱۶، ۱۹۳-۲۲۷.
۲۲. مطلق، معصومه و نادری، ساجده (۱۳۹۲)، «بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان پسر به وندالیسم در محیط مدارس؛ نمونه موردی: شهرستان خرم‌آباد»، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، سال چهارم، شماره ۱۰، ۱۱۷-۱۳۶.
۲۳. میرفردی، اصغر، احمدی، سیروس، نیکخواه، زهرا (۱۳۹۱)، «بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به وندالیسم (خرابکاری) در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر یاسوج»، جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست‌وسوم، شماره ۳ (پیاپی ۴۷)، ۱۸۵-۲۰۶.
۲۴. ممتاز، فریده (۱۳۸۱)، انحرافات اجتماعی، نظریه‌ها و دیدگاه‌ها، تهران: شرکت سهامی انتشار.
۲۵. موسوی، سید یعقوب و همکاران (۱۳۹۳)، «بررسی عوامل وندالیسم در فضاهای عمومی شهری؛ نمونه موردی منطقه ده شهر تبریز»، ششمین کنفرانس بین‌المللی برنامه‌ریزی و مدیریت شهری با تأکید بر مؤلفه‌های شهرهای اسلامی، مشهد مقدس.
۲۶. نواح، عبدالرضا و کوپایی، محمدرضا (۱۳۹۱)، «عوامل اجتماعی و شخصیتی مؤثر بر گرایش به وندالیسم (خرابکاری) در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر اهواز»، مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال چهارم، شماره ۲، ۱۳۲-۱۴۳.
27. Abhishek, Bhati and Philip, Pearce (2016), "Vandalism and tourism settings: An integrative review", *Tourism Management*, v.57, pp. 91-105.
28. ----- (2017), "Tourist attractions in Bangkok and Singapore; linking vandalism and setting characteristics", *Tourism Management*, v.63, pp. 15-30.
29. Armstrong, I. (2002), "Hacktivism: Protest or Petty Vandalism?", *SC Magazine*, September.
30. Clinard, M. and Meirer, R. (1986), *Sociology of deviant behavior*, N.Y: Holt Rinehart and Winston.
31. Clinard, M. (2014), *Sociology of Vandalism Holt Rine hart and Winston*. New York.
32. Geason, S. and Paul, R. (1990), *Preventing Graffiti and Vandalism*. Australian Institute of

Criminology.

33. Gadekar, S. J., Dhakne, B. D. and Chavan, S. P. (2013), *Preventive & Control Measures of Library Crime & Vandalism in Engineering College Libraries*. Research Front, 1 (3).

34. Garth Esau Vemon (2007), *The Influence of Vandalism in Schools on Learners Academic Performance*, Magister Educations in the Faculty of Education at the Nelson Mandela metropolitan University, Supervisor: A. J. Grayling.

35. Juan R., Martinez-Rico, Juan Martinez-Romo, Lourdes Araujo (2018), "Can deep learning techniques improve classification performance of vandalism detection in Wikipedia?", *Engineering Applications of Artificial Intelligence*, v.78, pp. 248-259.

36. Jing-HanWu, Hsing-WeiLin, Wan-YuLiu (2020), Tourists' environmental vandalism and cognitive dissonance in a National Forest Park, *Urban Forestry & Urban Greening*, v.55, 126845, pp. 1-8.

37. Jenni, E., Mika, K., Riikka P., Pauliina, L., Jaana, P., Sakari, S., Jussi Vahteraa, Marianna, V. (2012), "Association of pupil vandalism, bullying and truancy with teachers' absence due to illness: A multilevel analysis", *Journal of School Psychology*, v.50, Issue 3, June 2012, pp. 347-361.

38. Khalilikhah, M., Heaslip, K., Hancock, K. (2012), "Traffic sign vandalism and demographics of local population: A case study in Utah", *Journal of Traffic and Transportation Engineering (English Edition)*, Available online 22 April 2016.

39. Khalilikhaha, Majid ., Kevin, Heaslip and Kathleen, Hancock (2016), Traffic sign vandalism and demographics of local population: A case study in Utah, *Journal of Traffic and Transportation Engineering (English Edition)*, v.3, Issue 3, pp. 192-202.

40. Lee, Jonathan, Jang, Hyunseok and Bouffard, Leana Allen (2013), "Maternal Employment and Juvenile Delinquency: A Longitudinal Study of Korean Adolescence", *Journal of Crime & Delinquency*, v.59: 1064-1084.

41. McCorry, T. (2008), *Parental control, gender and delinquency in patriarchal and non – patriarchal households: a qualitative assessment*, Doctoral dissertation, State University of New York at Buffalo.

42. Richardson, E. and Charlie, M. (2014), "The extent and perceptions of vandalism as a cause of street tree damage in small towns in the Eastern Cape, South Africa", *Urban Forestry & Urban Greening*, v.13, Issue 3, 2014, pp.425–432.

43. Thompson, K., Naomi, O., Lily, H., Danielle, E., Matthew J., Thomas, Drew, D. (2012), "From broken windows to a renovated research agenda: A review of the literature on vandalism and graffiti in the rail industry", *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, v.46, Issue 8, October 2012, pp. 1280–1290.

44. Nwanya, S.C. Mgbemene, C.A., EzeokeO, C.C. and Iloeje C. (2018), "Otal cost of risk for privatized electric power generation under pipeline vandalism", *Heylon*, v.4, Issue 7, pp. 1-23.
45. Stefan, Pfattheicher., Johannes, Kellera and Goran Knezevic (2019), Destroying things for pleasure: On the relation of sadism and vandalism, *Personality and Individual Differences*, v.140, pp. 52-56.
46. Wise, Jim (1982), "A Gentle Deterrent to Vandalism", *Psychology Today*, September: 31-38.